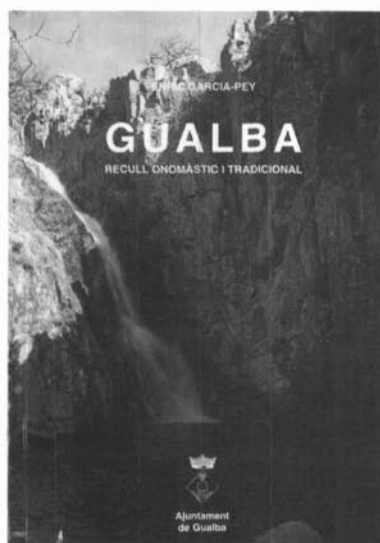

Gualba

Recull onomàstic i tradicional

ENRIC GARCIA-PEY

Ajuntament de Gualba, 1996, 284 pàg.

Ressenya

Jordi Planas i Maresma

Historiador

Des de fa una colla d'anys, Enric Garcia-Pey està treballant en el que ha de constituir l'Inventari General d'Onomàstica del Vallès Oriental. Es tracta d'una recopilació exhaustiva dels motius i noms de lloc de tota la comarca, en què es mira —en la mesura que és possible— d'esbrinar l'origen i l'evolució de les veus. Un projecte tan ambiciós, que no és endagat per tot un equip sinó que —com és aquest el cas— descansa en l'esforç personal d'un sol investigador, podria semblar inabastable. Però Garcia-Pey, fent gala d'una tenacitat i una capacitat de treball realment encomiables, ens ha demostrat que no és així.

Des de l'any 1980, en què va iniciar el treball de camp d'aquesta monumental empresa, ha anat esporgant pacientment les fonts documentals més diverses que es troben en arxius públics i privats d'arreu de la comarca, i al mateix temps ha anat recollint la memòria oral per a evitar que es perdessin definitivament moltes

d'aquestes veus. Avui, aquest gran projecte ha començat a donar els seus fruits. El propassat mes de setembre fou presentat el seu segon recull onomàstic local, dedicat a Gualba, després que l'any 1990 hagués aparegut el de Granollers, editat en la col·lecció *Estudis de Granollers i del Vallès Oriental* (núm. 3). Al mateix temps, el 8 de setembre, en un acte públic a la Pobla de Claramunt (Anoia), Enric Garcia-Pey recollia el premi Gurmesind Bisbal i Gutsems, que atorga cada any la Fundació Salvador Vives i Casajuana de Barcelona, pel seu recull onomàstic de Martorelles, que serà editat properament per la mateixa Fundació; i tres dies més tard, a Aiguafreda, rebia el premi literari "Temes Aiguafredencs" pel seu recull onomàstic d'Aiguafreda, que l'Ajuntament de la localitat preveu editar properament. Encara hi hem d'afegir el seu *Recull onomàstic de la Llagosta*, aparegut recentment, i un *Recull onomàstic de Masquefa* (1995), una recopilació de memòria oral d'aquest municipi de

l'Anoia amb el qual l'autor té vinculacions familiars i pel que —com confessava ell mateix—, tot i que significava apartar-se del seu projecte global del Vallès Oriental, “la meua curiositat no fou capaç de sostreure's a la temptació que significava recollir l'allau de dades” que li proporcionaven les converses amb la seva gent. Tot això no és més que una petita mostra del treball que està endegant per tota la comarca, que esperem que en els propers anys anirà sortint a la llum sota la forma (probablement la més adequada) de monografies locals.

Gualba. Recull onomàstic i tradicional és la segona d'aquestes monografies de la comarca que Garcia-Pey ja ha publicat, i per si sola mereix alguns comentaris. Ha aparegut editada de manera semblant al recull onomàstic de Granollers (1990), àdhuc en l'aspecte del disseny, la qual cosa ve a corroborar que es tracta de treballs homòlegs i que remetent a una obra global comuna. S'estructura en dues parts fonamentals, la primera dedicada als motius i als noms de casa, i la segona als noms de lloc (fonts, prats, vinyes, arbres, pedres,...), és a dir, a la toponímia; presenta les veus en ordre alfabètic i acaba amb uns plànols del terme municipal, on trobem situats aquests topònims. En el cas de Granollers, hi va afegir —amb molt bon criteri— una tercera part dedicada al nomenclàtor urbà (noms de carrers i places), una feina acurada —i certament poc valorada— que segueix portant a terme encara avui; però, tot i així, l'extensió d'ambdues obres és semblant, fet que pot

sorprendre si tenim en compte que es tracta de dos municipis amb unes dimensions i una història tan poc paragonables. L'explicació d'això ens la descobreix Xavier Renau en el seu pròleg, d'altra banda d'una exquisit admirable: ens recorda que “el poble de Gualba, a causa de la seva ubicació geogràfica en els límits del Vallès Oriental, i amb els cims muntanyencs fent de mur pel septentrió, ha viscut molts anys en un relatiu aïllament, i que aquesta circumstància, que podria semblar, d'antuvi, més o menys enutjosa, li ha atorgat, d'altra banda, no sols una personalitat ben definida sinó també l'avantatge d'una notable continuïtat en la designació dels paratges, tant dels purament geogràfics com dels humans”. Aquesta circumstància, argumenta Renau, al mateix temps que dona al municipi de Gualba una riquesa de veus tradicionals molt notable, “augmenta la utilitat del llibre per als estudiosos, forneix de notícies vàlides als recercadors d'onomàstica i converteix el treball de camp, prou localitzable, en una obra d'ampli abast, plena de suggestions interessantíssimes”.

És important de destacar el rigor metodològic del treball. Una ullada a les fonts documentals emprades, procedents tant d'arxius públics (Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu Històric Municipal de Gualba, Arxiu Parroquial, Arxiu Històric de Santa Coloma de Farners, Arxiu Històric de Sabadell, ...) com privats (Arxiu Renau, Arxiu Volart de Palautordera, Recull Salichs,...), és prou indicativa de l'exhaustivitat de la recerca, i l'autor consigna en ca-

dascuna de les veus les fonts documentals de què s'ha servit, fet imprescindible per a la seva utilització ulterior per part d'un altre estudiós. Aquesta recerca documental s'ha completat, naturalment, amb la memòria oral de diversos conciutadans, però molt especialment de Jaume Salichs (“una font d'informació aclaparadora”, segons l'autor) i de la seva família, que en aquest sentit es converteixen en veritables coautors del llibre. No s'insistirà prou en la importància (i, en molts casos, la urgència) de rescatar de l'oblit la memòria oral, fet que Garcia-Pey entén “gairebé com un deure”. Per a un treball com el seu, aquest és un recurs capital, però cal tenir present que, semblantment a la investigació documental, la història oral exigeix una recerca pacient i laboriosa: en un camp i l'altre, la tasca que l'autor ha portat a terme és ben digna d'encomi.

També cal destacar la seva utilitat per al coneixement històric: no és exagerat dir que el recull onomàstic que comentem conté, en bona part, la història de Gualba; però encara menys fer ressaltar que constitueix una eina imprescindible per a tots els estudiosos que treballen entorn de la seva història local i de la comarca. La recuperació de material fotogràfic antic, que juntament amb els dibuixos d'algunes de les cases a càrrec de Salichs serveixen d'il·lustracions del llibre, és un altre valor afegit en aquest sentit. No ens queda, per tant, més que felicitar l'autor i animar-lo a continuar amb el mateix coratge aquesta obra tan considerable que és el recull onomàstic del Vallès Oriental.